

 Käännösartikkeli

Poliittinen viestintä mediayhteiskunnassa: Voiko demokratia yhä iloita episteemisestä ulottuvuudesta? Normatiivisen teorian vaikutus empiiriseen tutkimukseen¹

Aristoteleen *Politiikassa* normatiivinen teorianmuodostus ja empiirinen tutkimus kulkevat käsi kädessä, kun taas nykyään se, mitä alati monimutkaistuvissa yhteiskunnissa ”on”, jarruttaa liberaalia demokratiaa koskevien teorioiden vaatimusta siitä, mitä ”pitää olla”. Eritoten demokratian deliberatiivinen, pohtivan keskustelun malli, joka vaatii oikeuttamisen demokraattisiin menettelytapoihin episteemisestä ulottuvuudesta, näyttää ilmentävän levenevää kulkua politiikkaan kohdistuvien normatiivisten ja empiiristen lähestymistapojen välillä.

Vertaan aluksi deliberatiivista mallia demokratian liberaaliin ja republikaaniseen malliin ja tarkastelen mahdollisia yhteyksiä empiiriseen tutkimukseen. Selvittelen toiseksi, millainen empiirinen todistusaineisto tukee oletusta, että pohtiva poliittinen keskustelu kehittää totuuden metsästyksen mahdollisuuksia. Artikkelin keskeisen osan tehtävänä on hälventää pohtivan keskustelun mallin empiiriseen sisältöön ja sovellettavuuteen ensi näkemältä kohdistuvia epäilyksiä. Lopuksi haluan esittää pohdittavasti keskustelevan politiikan viestintämallin, jossa korostuu kaksi kriittistä ehtoa. Mediavälitteinen poliittinen viestintä voi edesauttaa pohtien keskustelevia legitimaatio- eli oikeuttamisprosesseja monimutkaisten yhteiskuntien julkisuudessa vain, jos itse itseään sääntelevä mediajärjestelmä irrottautuu riippumattomaksi sosiaalisesta ympäristöstään ja jos nimetön yleisö takaa palauteyhteyden asiantuntevan eliittipiireen ja vastaamaan valmiin kansalaisyhteiskunnan välillä.

Normatiivisten demokratiateorioiden empiirisiä viitepisteitä

Nykydemokratioiden institutionaalinen kehikko rakentuu kolmesta ainesosasta: ensinnäkin omaa elämäänsä elävien kansalaisten yksityisautonomiasta, toiseksi demokraattisesta kansalaisuudesta eli vapaiden ja tasa-arvoisten kansalaisten kuulumisesta poliittiseen yhteisöön ja kolmanneksi valtiota ja yhteiskuntaa välittävänä järjestelmänä toimivan julkisuuden riippumattomuudesta. Liberaalien demokratioiden normatiivinen perusta koostuu näistä kolmesta ainesosasta (miten erilaisia perustuslakitekstit, oikeusjärjestykset sekä poliittiset laitokset ja käytännöt muutoin saattavatkin olla).

Institutionaalisen kehikon on määrä (a) taata lain säädöksiin yhtäläinen turva kansalaisyhteiskunnan yksittäisille jäsenille perusvapauksien järjestelmällä, joka takaa samat vapaudet kaikille; riippumattomilla, kaikille yhtäläisen pääsyn ja suojan antavilla oikeusistuimilla sekä erottamalla lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovalta toisistaan ja sitomalla julkinen hallinto näin lakiin. Kehikon on määrä (b) taata poliittinen osallistuminen niin monille kiinnostuneille kansalaisille kuin mahdollista yhtäläisillä viestintä- ja osallistumisoikeuksilla; yleiseen äänioikeuteen perustuvilla ja määrääjain toteutettavilla vaaleilla (ja kansanäänestyksillä); eri puolueiden, ohjelmien ja julistusten kilpailulla sekä noudattamalla enemmistöperiaatetta edustuselinten poliittisissa päätöksissä. Kehikon on määrä (c) taata poliittisen julkisuuden asianmukainen myötävaikutus punnitun julkisen mielipiteen syntyiseen erottamalla (veroperusteinen) valtio (markkinaperusteisesta) yhteiskunnasta; sananvapaus- ja yhdistymisoikeuksilla ja varmistamalla julkisuuden valtarakenteen sääntelyn avulla riippumattomien massaviestinten moninaisuus sekä avaamalla julkisuus yleisesti laajalle massayleisölle.

Tähän institutionaaliseen kehiikkoon sisältyy ideoita politiikan filosofian eri pääsuuntauksista, jotka eroavat toisistaan siinä, minkä painon ne antavat kaikkia yhtäläisesti koskeville vapauksille, poliittiselle osallistumiselle tai julkiseen mielipiteeseen perustuvalla hallinnalla (Habermas 1998, 239–252). Liberaali suuntaus nostaa etusijalle yksityiskansalaisten vapaudet kun taas republikaaninen ja deliberatiivinen perinne painottavat joko toimelioiden kansalaisten poliittista osallistumista tai punnitun julkisen mielipiteen muodostusta. Nämä poliittiset ajattelusuunnat vaikuttavat eri tavoin kansallisiin poliittisiin kulttuureihin ja luovat näin omanlaisiaan suhteita *teorian* ja *käytännön* välille. Ne elähdyttävät eri oikeusperinteitä ja luovat toisistaan eroavia kansallisia viitekehyksiä poliittisia kulttuureja ja yhteisiä identiteettejä eli meisyyksiä säilyttävälle tai muuttaville julkisille keskusteluille (Peters 2005). Se erilainen paino, jonka eri kansakuntien kansalaiset antavat joko oikeuksille ja vapauksille tai kuulumiselle ja tasa-arvolle taikka julkiselle pohdinnalle ja ongelmanratkaisulle, määrittää sitä, kuinka he mieltävät itsensä poliittisen yhteisönsä jäseninä.

Toinen, epäsuorempi tapa rakentaa siltää normatiivisen teorian ja poliittisen todellisuuden väliin on tällaisten ideoiden käyttö empiiristen tutkimushankkeiden hahmotteluun. Normatiivinen teoria on itse asiassa jo opastanut tutkimusta erinäisillä valtio-opin alueilla. Tämä selittää valikoivan vetovoiman yhtäältä poliittisen liberalismiin ja demokratian talousteorian välillä (Arrow 1963) ja toisaalta republikanismiin ja kommunitaaristen lähestymistapojen välillä (jotka keskittyvät luottamukseen ja muihin toverihengen lähteisiin, ”sydämen tapoihin”) (Bellah 1975; Putnam 2000). Deliberatiivinen malli on kiinnostuneempi keskustelun ja neuvottelun episteemisestä toiminnasta kuin rationaalista valinnasta tai poliittisesta eetoksesta. Siinä toiminta, jossa pohtien keskustelevat kansalaiset etsivät yhteistoiminnallisia ratkaisuja poliittisiin ongelmiin, syrjäyttää yksityiskansalaisten mieltymisten summauksen tai eettisesti yhdyntyneen kansakunnan yhteisen itsemääräämisen.

Tämä pohtivan keskustelun suuntaus tarjoaa empiiriseksi pääviitepisteeseen demokraattista prosessia, jossa mielipiteen- ja tahdonmuodostusmenettelyn edellytetään synnyttävän legitimitettiin eli oikeutusta luomalla (a) julkisuutta ja näkyvyyttä pohtivalle keskustelulle, (b) laajan ja yhtäläisen mahdollisuuden osallistua sekä (c) perustellun oletuksen, että tulokset ovat järkeviä (pääasiassa ajattel-

len perustelujen vaikutusta järkipärisiin muutoksiin mieltymyksissä) (Bohman 1996; Bohman & Rehg 1997).

Oletus järkevistä tuloksista nojaa puolestaan otaksumaan, että institutionaalinen keskustelu panee liikkeelle tärkeitä aiheita ja vaatimuksia, edistää puheenvuorojen kriittistä arviointia ja johtaa järkevästi motivoituihin kyllä tai ei -vastauksiin.

Pohdinta on vaativa tapa keskustella, vaikka se versookin huomaamattomista *arkirutiineista*, joissa kysytään perusteluja ja tarjotaan niitä. Arkisissa käytännöissä toimijat ovat aina jo asettuneet perusteiden piiriin. He eivät voi olla vaatimatta vastavuoroisesti puheenvuoroiltaan pätevyyttä eli vaatimatta, että heidän sanomaltaan pitää edellyttää – tarvittaessa osoitettavissa olevaa – totuudellisuutta tai oikeellisuutta tai vilpittömyyttä ja kaikissa tapauksissa järkipärisyyttä. Rutiinikäyttäytymiselle alati läsnä olevana vaihtoehtona kommunikatiivisen, yhteisymmärrystä etsivän toiminnan sisään on rakentunut lausumaton viittaus järkipäriseen puhetapaan – tai kilpailu parhaista perusteista.

Ideat astuvat sosiaaliseen todellisuuteen arkikäytäntöjen sisäsyntyisten ideali-soivien ennako-oletusten ovesta ja hankkiutuvat vaivihkaa itsepintaisiksi sosiaali-siksi tosioiksi.² Samanlaisia ennako-oletuksia piilee myös poliittisissa ja oikeuskäytännöissä. Otetaanpa esimerkiksi niin kutsuttu ”äänestäjien paradoksi” (joka ei ole paradoksi ensinkään): kansalaiset osallistuvat jatkuvasti yleisiin vaaleihin huolimatta siitä politiikan tutkijoiden tarkkailijanäkökulmastaan esittämästä väitteestä, että vaalimaantieteellä tai äänestysmenettelyllä on syrjiviä vaikutuksia. Äänestäminen demokraattisena käytäntönä on yhteinen hanke ja edellyttää osallistujien toimivan sen oletuksen varassa, että jokainen ääni ”painaa”. Eikä kärkeäjäntikään lakkaa oikeus-istuuimissa huolimatta oikeustieteen professoreiden lain oikullisuutta ja oikeudellisten ratkaisujen ennakoimattomuutta koskevista havainnoista ja ennustuksista. Lain voima ja tuomiokäytäntö murenisivat, elleivät osalliset toimisi olettaen, että heitä kohdellaan reilusti ja että jutuissa päästään järkeviin päätöksiin.

Pohtivan poliittisen keskustelun mahdollisuudet totuuden metsästyksen

On tietysti empiirinen kysymys, tuoko poliittinen keskustelu episteemisen ulottuvuuden poliittiseen tahdonmuodostukseen ja päätöksentekoon. Käsillä on jo vaikuttava määrä pienryhmätutkimuksia, joissa poliittinen keskustelu hahmotetaan yhteistoimin oppimista ja yhteistä ongelmanratkaisua laajentavaksi mekanismiksi. Esimerkiksi Michael A. Neblo on muokannut normatiivisen teorian keskeiset otaksumat olettamuksiksi siitä, kuinka pohtiva keskustelu valistaa koeryhmiä poliittisissa kysymyksissä (sellaisissa kuin tukitoiminta [*affirmative action*], homot armeijassa tai se, tuottaako tasaverokaavailu oikeudenmukaisen jaon). Yksilöiltä kysyttiin ensiksi heidän kantaansa näihin kysymyksiin. Viisi viikkoa myöhemmin heidät jaettiin ryhmiin, joissa heidän piti keskustella kysymyksistä ja saavuttaa niistä yhteinen päätös. Tästä viiden viikon kuluttua kutakin heistä pyydettiin uudestaan kertomaan yksilöllinen mielipiteensä kysymyksistä.

Tulokset vahvistivat ainakin johonkin mittaan asti pohtivan keskustelun odotetun vaikutuksen *punnitun* poliittisen mielipiteen muodostumiseen. Ryhmäkeskustelut muuttivat mielipiteitä yhteen suuntaan eivätkä hajauttaneet niitä vastakkaisiksi. Päätökset, joihin päädyttiin, erosivat aika lailla alkuaan ilmaistuista mielipiteistä.

Mielipiteiden muutokset kuvastivat valistuneisuuden kohentumista sekä laajempia näköaloja selvemmin ja eriytyneemmin määriteltyihin kysymyksiin. Persoonaton perustelu näytti nousevan etusijalle henkilöiden välisten suhteiden vaikutukseen verraten. Niin ikään luottamus reilun väittelyn oikeutukseen menettelytapana lisääntyi.

Esimerkkejä tarjoavat edelleen James Fishkinin tunnetut fokusryhmä- ja kenttäkokeet (Fishkin 1995; Fishkin & Luskin 2005). Yksi niistä toteutettiin Brittiläisessä Columbiassa. Siellä vaalilistoista satunnaisotannalla valituista 160 henkilöstä muodostettiin Vaaliuudistuksen Kansalaiskokous, joka kokoontui kuutena viikonloppuna erityistehtävänä ”hankkia tietoa, keskustella ja päättää kolmesta vaihtoehdoisesta ehdotuksesta”. Todisteet pohtivan keskustelun vaikutuksista mieltymysten rakentumiseen ovat paitsi virittäneet rationaalisen valinnan paradigman arvostelua (Heath 2001; Johnson 1993) myös motivoineet uutta tutkimusta siitä, kuinka kehystykset vaikuttavat poliittisten mieltymysten muotoutumisen. Druckmanin (2004, 675) mukaan ”kehystys vaikuttaa vähemmän yksilöihin, jotka antautuvat keskusteluihin heterogeenisten ryhmien kanssa, kuin yksilöihin, jotka pidättyvät keskusteluista”. Berliinin Tiedekeskuksen suojissa kokoontuneet asiantuntijaryhmät (ylikansallisista yhtiöistä) ja vasta-asiantuntijat (hallinnon ulkopuolisista järjestöistä) ovat lähempänä itse poliittista elämää [*real life politics*]. Nämä välitysrhmät [*mediation groups*] kutsuttiin kokoon keskustelemaan nimenomaan kiistanalaisista julkisista kysymyksistä (geenimuokattujen kasvien viljelyriskeistä sekä bioteknologian älyllisistä omistusoikeuksista versus kulkutauteja torjuvasta terveydenhuollosta alkekehittyneille alueille) (Van den Daele 1994; World Business Council for Sustainable Development and Science Center Berlin 2003).

Kaikki nämä tutkimukset todistavat empiirisesti pohtivan keskustelun kognitiivisten mahdollisuuksien puolesta. Tosin pienen mittakaavan otoksista irtoaa vain rajallista tukea laaja-alaisen tai kansallisten yhteiskuntien oikeuttamisprosesseja varten kaavailun deliberatiivisen ajattelutavan empiiriselle sisällölle. Poliittisen viestinnän määrä on läntisissä nykydemokratioissa kasvanut vaikuttavalla tavalla (Van Den Daele & Nedhardt 1996), mutta samaan aikaan poliittista julkisuutta hallitsevalta mediaviestinnältä puuttuu pohtivaa keskustelua luonnehtivia piirteitä.³ Olenaisimmat puuttuvat seikat ovat seuraavat: yhdessä tehtävien päätösten *yhteiseen* käytäntöön *läsnä olevina* osallistuvien henkilöiden (a) kasvokkainen vuorovaikutus sekä (b) puhuja- ja kuulijaroolien vastavuoroisuus vaihdettaessa tasavertaisesti vaatimuksia ja mielipiteitä.

Sitä paitsi massaviestinnän *dynamiikkaa* pyörittävät median valita sanomat ja muotoilla niiden esitystapa sekä poliittisen ja sosiaalisen vallan strateginen käyttö vaikutettaessa niin agendoihin kuin julkisten kysymysten virittämiseen ja kehystämiseen.

Ennen kuin paneudun jälkimmäiseen aiheeseen vallakkaiden peliin puuttumisesta, selitän ensiksi, miksi sen enempää mielipiteet päätöksistä irrottavan julkisuuden abstrakti luonne kuin toimijoiden ja yleisön epätasapuolinen suhde mediaviestinnän virtuaalinäyttämöllä eivät ole sinänsä hajottavia piirteitä, siis seikkoja, jotka tekisivät pohtivasti keskustelemaan politiikan mallin soveltamisen mahdottomaksi. Poliittisen mediaviestinnän ei tarvitse käydä yksin täysin kehittyneen pohtivan keskustelun kanssa. Alhaalta ylös (kansalaisyhteiskunnan arkikeskusteluista heikkojen julkisojen julkisen keskustelun ja mediaviestinnän kautta institutionalisoituneisiin

puhuntoihin poliittisen järjestelmän ytimessä) ja ylhäältä alas läpi monitasoisen järjestelmän kiertävä poliittinen viestintä omaksuu hyvinkin erilaisia muotoja eri areenoilla. Julkisuus on poliittisen järjestelmän rajamaastoa ja voi vaivatta helpottaa poh-tien keskustelevia oikeuttamisprosesseja ”puhdistamalla” [by ”laundering”] poliitti-sen viestinnän virtoja työnjaollisesti järjestelmän muiden osien kanssa.

Massaviestinnän rakenne ja punnitun julkisen mielipiteen muodostus⁴

Mieltäkääpä julkisuus viestintäjärjestelmäksi, joka välittää muodollisesti järjeste-tyä ja kasvokkain tapahtuvan, epämuodollisen pohdinnan välillä niin poliittisen jär-jestelmän huipulle kuin sen tyveenkin sijoittuvilla areenoilla. Empiirinen todistusai-neisto puhuu sen puolesta, että pohtiva poliittinen keskustelu vaikuttaa niin päätök-sentekoon kansallisissa lainsäädäntöelimissä (Steiner et al 2004; ks. myös Habermas 2005, 389) ja muissa poliittisissa laitoksissa kuin kansalaisten valistumiseen heidän arkielämässään (Johnston Conover & Searing 2005). Aion kuitenkin keskittyä vain sii-hen, miten poliittinen viestintä julkisuudessa voi vaikuttaa deliberatiiviseen oikeut-tamisprosessiin.

Poliittisen järjestelmän ydin koostuu tutuista laitoksista: parlamenteista, tuomio-istuintuimista, hallintoelimitystä ja hallituksista. Kutakin niistä voidaan kuvata omanlai-sekseen pohtivan keskustelun areenaksi. Niille ominaiset aikaansaannokset – lain-säädäntöpäätökset ja poliittiset ohjelmat, lakiin perustuvat ratkaisut tai tuomiot, hallinnolliset toimenpiteet, säädökset, ohjausperiaatteet ja politiikat – ovat tulosta erilaisista vakiintuneista keskustelu- ja neuvotteluprosesseista. Poliittisen järjestel-män rajamaastoon sijoittuva julkisuus on kytköksissä sisällöltään valistavien, polee-misten, kasvattavien ja viihdyttävien sanomavirtojen – uutisten, selontekojen, kan-nanottojen, puheiden, kohtausten ja kuvien, näyttösten ja elokuvien – hyökyviin verkostoihin. Nämä julkistetut mielipiteet ovat peräisin erityyppisiltä toimijoilta: poliitikoilta ja poliittisilta puolueilta, edunajajilta ja painostusryhmiltä tai kansa-laisyhteiskunnan toimijoilta. Ne ovat massamedia-ammattilaisten valitsemia ja muo-toilemia. Niitä vastaanottavat yleisöt, leirit, alakulttuurit jne. ovat laajoja ja osin ris-tikkäin. Julkistettujen poliittisten mielipiteiden kirjosta voidaan mielipidetutkimusten mielipiteenä erottaa mitatut puolesta ja vastaan -asenteet kiistanalaisiin julkisiin asi-oihin sellaisina kuin nuo asenteet itsestään ääntä pitämättä muotoutuvat heikkojen julkisojen piirissä. Arkinen rupattelu kansalaisyhteiskunnan epämuodollisissa tilan-teissa tai hetkellisissä julkisoissa vaikuttaa näihin asenteisiin vähintäänkin yhtä pal-jon kuin painetun tai sähköisen viestinnän seuraaminen.

Poliittisen julkisuuden saattaminen toimivaksi edellyttää kahdentyyppisiä toimi-joita: mediajärjestelmän ammattilaisia – etenkin *toimittajia*, jotka toimittavat uutisia, selontekoja ja kannanottoja – sekä *poliitikkoja*, jotka miehittävät poliittisen järjeste-lmän keskustan ja ovat sekä julkisen mielipiteen myötäluoja että sen vastaanotta-jia. Poliittista mediajulkisuutta pyörittää eliitti. Vakiintuneen julkisuuden virtuaali-näyttämöllä esiintyvien toimijoiden joukossa voidaan erottaa lisäksi viisi muuta tyyp-piä: (a) *edunajajat* edustavat erityiseturyhmiä, (b) *asiamiehet*, jotka edustavat yleisiä eturyhmiä tai paikkaavat puutteita tehokkaaseen edunvalvontaan kykenemättömien syrjäryhmien edustuksessa, (c) *asiantuntijat*, joita on siunattu jonkin alan ammatil-

lisella tai tieteellisellä tietämyksellä ja joilta kysytään neuvoa, (d) *moraaliryrittäjät*, jotka suuntaavat julkista huomiota laiminlyödyiksi väitettyihin asioihin, sekä lopuksi, mutta ei merkitykseltään vähäisimpänä, (e) *älyköt*, jotka asiamiehistä ja moraaliryrittäjistä poiketen ovat saavuttaneet tunnustetun maineen jollakin kentällä (vaikapa kirjailijoina tai yliopistoväkenä) ja jotka asiantuntijoista ja edunajajista poiketen puuttuvat julkiseen keskusteluun omaehtoisesti julkilausuttuna pyrkimyksensä edistää yleistä etua.

Vain koko järjestelmän läpi kulkevan pohtivan keskustelun voi odottaa toimivan puhdistavana mekanismina, joka suodattaa "sameat" ainekset pois oikeuttamisen keskustellen rakentuneesta kulusta. Demokraattisen toiminnan olennaisena ainesosana pohtivan keskustelun odotetaan täyttävän kolme tehtävää: kokoavan yhteen ja panevan liikkeelle tärkeitä kysymyksiä ja tarvittavaa tietoa sekä täsmentävän tulkin-toja, käsittelevän tällaisia tuotoksia keskusteluissa asianmukaisten puolesta ja vastaan -perustelujen pohjalta sekä synnyttävän järkiperaisesti motivoituja kyllä tai ei -asenteita, joiden odotetaan lyövänsä lukkoon menettelyvaltaaan moitteettomien ratkaisujen lopputuloksen.

Oikeuttamisprosessia kokonaisuudessaan ajatellen poliittisen julkisuuden edellytetään helpottavan sitä toteuttamalla lähinnä vain ensimmäistä näistä tehtävistä ja siten valmistelemalla agenda poliittisia elimiä varten. Lyhyesti sanoen pohtivan keskustelun malli odottaa poliittisen julkisuuden varmistavan sen, että syntyy punnittujen julkisten mielipiteiden moninaisuus. Tämä on yhä varsin vaativa odotus. Toisaalta realistinen kaava niille välttämättömille ehdoille, joita punnittujen julkisten mielipiteiden tuottaminen vaatii, loisi johdonmukaisia mittapuita viestintäpatologioiden syiden tunnistamista varten.

Kehittelen seuraavassa tällaisen demokraattisen oikeuttamisen viestintämallin kahdessa vaiheessa. Aloitan muistuttamalla laajemmasta kuvasta – valtion ja sen sosiaalisen ympäristön välisestä vuorovaikutuksesta.

Valtio kohtaa vaatimuksia kahdelta suunnalta. Säännösten ja määräysten lisäksi sen on tarjottava julkisia hyödykkeitä ja palveluja kansalaisyhteiskunnalle sekä rahallista tukea ja puiterakenteita eri funktionaalisille järjestelmille kuten kaupalle, työmarkkinoille, terveydenhuollolle, sosiaaliturvalle, liikenteelle, energihuollolle, tutkimus- ja kehitystyölle, kasvatukselle jne. Edunajon ja usukorporatististen neuvotte-lujen voimin funktionaalisten järjestelmien edustajat asettavat hallinnon vastatuksin "funktionaalisiksi välttämättömyyksiksi" esittämiensä seikkojen kanssa. Erityisjärjestelmien edustajat voivat uhata välittömällä koettelemuksilla kuten kasvavalla inflaatiolla tai pääomapaolla, liikenteen tukkeutumisella, asuntojen tai energian puutteella, ammattitaitoisen työvoiman niukkuudella, aivovuodolla ulkomaille jne. Tällaisten vitsausten tai kriisien häiriövaikutukset tuollaisten alajärjestelmien asiakasroolissa oleviin kansalaisiin siivilöityvät luokkarakenteellisten jakomallien läpi. Kansalaisyhteiskunnan yhdistysverkostot ja erityiset ryhmät kääntävät uhkaavien sosiaalisten ongelmien ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta koskevien ristiriitaisten vaateiden paineet poliittisiksi kysymyksiksi. Kansalaisyhteiskunnan toimijat lausuvat julki poliittisia pyyteitä ja kohdistavat valtioon eri ryhmien elämismaailmasta kumpuavia vaatimuksia. Lain äänestysvoimille antamaan tukeen nojautuen tällaisia vaatimuksia voidaan voimistaa uhkauksin valtuutuksen peruuttamisesta.

Äänestysvalinnat eivät kuitenkaan kasva kansalaisyhteiskunnan maaperästä "luonnostaan". Ennen kulkemistaan kampanjoiden ja yleisten vaalien kynnyksen yli

niitä on muokannut jokapäiväisestä rupattelusta ja mediaviestinnästä kohoavien äänien sekalainen melu. Demokraattisesta oikeutuksesta riippuen poliittinen järjestelmä on sivustaltaan avoin kansalaisyhteiskuntaan päin rajamaastonsa sillä kohtaa, jolla julkisuuden kuriton elämä sitä sivuaa.

Mielipidetutkimusyrietykset seuraavat ja rekisteröivät jatkuvasti yksityiskansalaisten asenteita. Mediaan pääsystä ja siellä vaikuttamisesta kamppailevien toimijoiden ruokkimina media-ammattilaiset tuottavat eliittipuhuntaa. Toimijat astuvat näyttämölle kolmelta eri suunnalta: poliitikot ja poliittiset puolueet poliittisen järjestelmän ytimestä, edunajat ja erityiset ryhmät edustamiensa funktionaalisten järjestelmien ja statusryhmien suunnasta sekä asiamiehet, kirkkokunnat, älyköt ja moraaliryttäjät kansalaisyhteiskunnan piiristä.

Toimittajien kera he kaikki yhdistyvät luomaan sitä, mitä kutsutaan ”julkiseksi mielipiteeksi”, jos kohta tämä yksikkömuoto viittaa vain siihen, joka monien julkisten mielipiteiden joukosta on vallitsevin. Samalla tällaisten syntetisoitujen asioiden ja panosten ryppäät paljastavat niiden eri yleisöiltä houkuttelemien ja kasautuneiden *kyllä* tai *ei* -asenteiden vastaavat painoarvot. Julkisista mielipiteistä on vaikea saada otetta. Poliittiset eliitit ja hajanaiset kansalaisjoukot rakentavat yhdessä niitä *julkistettujen mielipiteiden* ja tilastollisesti kuvattujen *mielipidetutkimusmielipiteiden* välillä *havaituista eroista*. Julkiset mielipiteet kohdistavat eräänlaista pehmeää painetta mukautuviksi muotoutuneisiin mieliin. Tällainen ”poliittinen vaikutus” on erotettava ”poliittisesta vallasta”, joka liittyy virkatehtävään ja valtuuttaa yhteisesti sitovat päätökset. Julkisten mielipiteiden vaikutus leviää vastakkaisiin suuntiin: se suuntautuu sekä niitä tarkkaavaisesti seuraavaa hallitusta kohti että taaksepäin kohti pohtivia kansalaisia, joiden joukosta ne saivat alkunsa.

Niin valittu hallitusvalta kuin äänestäjätkin voivat asennoitua ”julkiseen mielipiteeseen” myönteisesti, kielteisesti tai välinpitämättömästi. Tämä painottaa julkisuuden tärkeintä piirrettä, nimittäin sen pohtivaa luonnetta. Kaikki osallistujat voivat palata havaittuihin julkisiin mielipiteisiin ja ottaa niihin kantaa asiaa uudestaan harmittuaan. Nämä vastakaikut niin huipulta kuin tyvestäkin tarjoavat kaksoistestin sille, kuinka tehokkaasti poliittinen viestintä toimii julkisuudessa suodatinmekanismina. Se toimii, jos sen läpäisevät vain punnitut julkiset mielipiteet. Ne tuovat esiin, mitä laajat mutta erimieliset väestölohkot pitävät käsillä olevan tiedon nojalla uskottavimpana tulkintana kulloissakin kiistanalaisissa kysymyksissä.

Vastaamaan valmiiden hallitusten ja poliittisten eliittien kannalta punnitut julkiset mielipiteet asettavat kehykset ratkaisuille, joita kansalaiset pitäisivät oikeutettuina annetussa tapauksessa. Vastaamaan valmiille äänestäjille, jotka osallistuvat arkiseen poliittiseen keskusteluun, lukevat lehtiä, seuraavat televisiota ja ottavat tai eivät ota osaa vaaleihin, punnitut julkiset mielipiteet edustavat samaten uskottavaa vaihtoehtoa ajateltaessa, mikä on järvevä kanta julkisissa kysymyksissä. Äänestäjäyksilön muodollinen ääni ja hänen varsinainen mielipiteen- ja tahdonmuodostuksensa kytkevät kansalaisyhteiskunnan ja julkisuuden poliittisen viestinnän sivuvirrat poliittisten ydinelinien keskustelemaan päätöksentekoon, jolloin ne suodattuvat pohtien keskustelemaan politiikan laajempaan kierto. Gerhardsin (1993, 26) mukaan ”julkisen mielipiteen merkittävyyden niin kansalaisille kuin päätöksentekijöille [...] takaa kilpailu-demokratioissa viime kädessä äänestäminen.”

Huolimatta massaviestinnän persoonattomasta ja yksisuuntaisesta rakenteesta julkisuus saattaisi synnyttää punnittuja julkisia mielipiteitä, jos vain olosuhteet oli-

sivat suosiolliset. Käytän tässä konditionaalia kiinnittääkseni huomiotanne toiseen ilmiselvään varukseen: julkisuuden valtarakenne voi hyvinkin vääntää massaviestinnän dynamiikan sijoiltaan ja puuttua peliin vaatien normatiivisesti, että liikkeelle on pantava *tärkeitä* asioita, *tarvittavaa* tietoa ja *asianmukaisia* panoksia.

Julkisuuden valtarakenne ja massaviestinnän dynamiikka

Valta ei sinänsä ole epäoikeutettua. Erotan neljä käsitteluokkaa. Ensimmäinen on *poliittinen valta*, joka määritelmän mukaan vaatii oikeuttamista. Pohtivan keskustelun demokratiamallin mukaan oikeuttamisprosessin on läpäistävä julkisuus, jolla on kyky edistää punnittuja julkisia mielipiteitä. *Sosiaalinen valta* riippuu henkilökohtaisesta arvoasemasta kerrostuneessa yhteiskunnassa. Tällaiset arvoasemat juontuvat asemista funktionaalisissa järjestelmissä. *Taloudellinen valtak*in on erityinen, jos kohta hallitseva muoto sosiaalista valtaa. Sosiaalinen valta itsessään ei tarvitse oikeutusta, vaan pikemminkin sen muuntuminen poliittiseen järjestelmään kohdistuvaksi painostukseksi: sen ei tarvitse läpäistä julkisuuden kanavia. Sama voidaan sanoa kansalaisyhteiskunnan piiristä nousevien toimijoiden – yleisten eturyhmien, uskonnollisten yhteisöjen tai yhteiskunnallisten liikkeiden – poliittisesta vaikutuksesta. Näillä toimijoilla ei ole ”valtaa” sanan tarkassa merkityksessä, mutta ne ammentavat julkista vaikuttavuutta näkyvyytensä, huomattavuutensa, maineensa ja moraalisen arvoasemansa ansiosta kasaamastaan ”sosiaalisesta” tai ”kulttuurisesta pääomasta”.

Neljäs luokka on sitten massaviestintäteknologiaan perustuva *mediavalta* (Jarren & Donges 2006, 119, 329). Mediajärjestelmän poliittisesti merkittävillä lohkoilla työskentelevät (siis toimittajat, kolumnistit, päätoimittajat, ohjaajat, tuottajat ja julkaisijat) eivät voi olla käyttämättä valtaa, koska he valitsevat ja käsittelevät poliittisesti tärkeää sisältöä. Siten he ovat mukana muotoilemassa mielipiteitä ja levittämässä vaikutusvaltaisia etuja. Mediavallan käyttö näkyy tietoaineksen valinnassa ja muotoilussa, ohjelmien muodossa ja tyyliässä sekä niiden levityksen vaikutuksissa – päiväjärjestyksen asettamisessa taikka asioiden pohjustuksessa ja kehystyksessä (Callaghan & Schnell 2005). Demokraattisen oikeuttamisen kannalta mediavalta pysyy silti ”viattomana” siinä mitassa kuin toimittajat toimivat funktionaalisesti eriytyneen ja itseääntelevän mediajärjestelmän piirissä. Massaviestintien suhteellinen riippumattomuus poliittisesta ja talousjärjestelmästä on ollut välttämätön ehto nykyään ”media-yhteiskunnaksi” kutsutulle ilmiölle. Jopa länsimaissa tämä on varsin tuore saavutus. Sen lähtökohta ei ulotu juuri toisen maailmansodan päättymistä pitemmälle (Jarren & Donges 2006, 26; Weisbrod 2003). Funktionaalinen ”riippumattomuus” tarkoittaa mediajärjestelmän ”itsesääntelyä” oman normatiivisen koodinsa mukaisesti (Thompson 1995, 258).

Epämuodollinen arvojärjestys suo kansalliselle laatulehdistölle mielipidejohtajan roolin viestintien keskinäisessä päiväjärjestyksen asettamisessa. Poliittiset uutiset ja kannanotot läikkyvät arvovaltaisista sanomalehdistä ja kansakunnan levikillään peittäivistä poliittisista aikakauslehdistä muihin viestimiin (Jarren & Donges 2006). Ulkopuolisista aineiston tarjoajista poliitikot ja poliittiset puolueet ovat tietenkin tärkeimmät. Vahvan asemansa turvin niillä on etuoikeutettu pääsy viestimiin. Silti edes hallituksilla ei yleensä ole sananvaltaa siihen, kuinka viestimet sitten esittävät ja tulkitsevat niiden sanomia taikka kuinka poliittiset eliitit tai laaja yleisö ottavat ne vas-

taan tai suhtautuvat niihin (emt., 360). Myös funktionaalisten järjestelmien ja erityiseturhyhmien edustajat nauttivat johonkin mittaan etuoikeutetusta pääsystä viestintäkorkean järjestäytyneisyysasteensa ja aineellisten varojensa ansiosta. Heillä on mahdollisuus turvautua ammattitekniikoihin kasvattaessaan sosiaalisesta vallasta poliittisia lihaksia. Niin ikään julkiset eturyhmät ja asiamiehet ovat taipuvaisia turvautumaan viestinnän järjestöllisiin hallintamenetelmiin. Seurauksena on, että poliittikkoihin ja edunajajiin verrattuna *kansalaisyhteiskunnan toimijat* ovat heikoimmassa asemassa.

Näyttelijät julkisuuden virtuaalinäyttämöllä voidaan luokitella heidän käytettävissään olevan vallan tai ”pääoman” arvojärjestyksen mukaan. Valtarakenteesta todistaa se, kuinka mahdollisuudet muuttaa valtaa mediavälitteisten viestintäkanavien kautta julkiseksi vaikutukseksi ovat kerrostuneet. Tätä valtaa rajoittaa kuitenkin julkisuudelle ominainen pohtivuus, joka sallii *kaikkien* osallistujien miettiä uudelleen ”julkiseksi mielipiteeksi” havaitsemaansa. Yhteisenä rakennelmana ”julkinen mielipide” houkuttelee toimijoita toimimaan julkisuudessa tietenkin strategisesti. Tällaisten toimintakeinojen epätasapuolinen jakauma ei silti välttämättä vääristä punnitun julkisen mielipiteen muodostumista. Jos strategisella toiminnalla halutaan todella vaikuttaa, on viisainta noudattaa pelin sääntöjä. Kun vakiintuneet säännöt ovat rakentaneet oikean pelin – sen, joka lupaa punnitun mielipiteen syntymistä – vallakkaatkin toimijat vain myötävaikuttavat tärkeiden asioiden, tosioiden ja perustelujen liikkeelle panoon. Toisaalta jotta oikean pelin säännöt olisivat voimassa, on ensin saatava aikaan kaksi asiantilaa. Ensinnäkin itsesääntelevän mediajärjestelmän on säilytettävä riippumattomuutensa ympäristöstään samalla kun se kytkee poliittisen viestinnän julkisuudessa sekä kansalaisyhteiskuntaan että poliittiseen ytimeen. Toiseksi laajan kansalaisyhteiskunnan on annettava kansalaisille pontta osallistua ja ottaa kantaa julkisiin keskusteluihin, joiden puolestaan ei pidä taantua kansalaisyhteiskuntaa alistavaksi viestintätavaksi.

Jälkimmäinen ehto on vähintäänkin hankala. ”Julkista tietämättömyyttä” käsittelevä kirjallisuus maalaa keskimääräiskansalaisesta synkähkön muotokuvan pitkälti valistumattomana ja välinpitämättömänä henkilönä (Friedman 2003; Somin 1998; Weinshall 2003). Tuoreet tutkimukset heuristiikan ja tiedon oikoteiden roolista poliittisen suuntautumisen muotoutumisessa ja lujittumisessa ovat kuitenkin muuttaneet tätä kuvaa. Ne antavat ymmärtää, että lukijat, kuuntelijat ja katsojat pystyvät kiistatta muodostamaan pitkällä tähtäimellä järkeviä asenteita julkisiin asioihin, jopa tiedostamattaan. He voivat rakentaa niitä summaamalla satunnaisesti vastaanottamiinsa tietopalasiin kohdistuneita, usein lausumattomia ja sittemmin mielestä häipyneitä reaktioitaan, jotka he alkuaan yhdensivivät kehkeytyviksi käsittekaavioiksi ja arvioivat suhteessa sellaisiin: siten ”ihmiset voivat olla perillä asioista poliittisia valintojaan järkeillessään, vaikka heillä ei olisikaan laajaa tietämystä politiikasta” (Dalton 2006, 26; Delli Carpini 2004, 412).

Poliittisen viestinnän patologiat

Viime kädessä vastaan asettuu silti *prima facie* todistusaineisto siitä, että niin kutsutusta mediayhteiskunnasta tuttu poliittisen viestinnän tyyppi ei vastaa pohtien keskustelemaan politiikan normatiivisten vaatimusten luonnetta. Pohtivan keskustelun

mallin ehdotetulla empirisellä käytöllä on silti kriittinen kärkensä: se antaa mahdollisuuden lukea ristiriitaista tietoa-aineistoa osoituksena satunnaisista rajoituksista, jotka ansaitsevat vakavaa tutkimusta. Edellä mainitut edellytykset – siis itsesääntelevän mediajärjestelmän riippumattomuus ja oikeanlainen palautekytkentä mediavälitteisen poliittisen viestinnän ja kansalaisyhteiskunnan välillä – voivat palvella ennustajina, jotka johdattavat löytämään nimenomaisia syitä oikeuttamisessa piileville puutteille.

Mitä ensimmäiseen edellytykseen tulee, mediajärjestelmän puutteellinen irtautuminen ympäristöstään on erotettava tilapäisistä kajoamisista jo itsesääntelytason saavuttaneen mediajärjestelmän riippumattomuuteen. Italiassa kolmen sodanjälkeisen vuosikymmenen ajan vallinnut valtion monopoli julkisessa yleisradiotoiminnassa on kuvaava esimerkki sähköisen viestinnän kietoutumisesta yhteen poliittisen järjestelmän kanssa. Kun hallinnossa ei tänä aikana tapahtunut mitään muutoksia hallitsevien kristillisdemokraattien ja kommunistisen opposition välillä, kullakin pääpuolueella oli etuoikeus valita yhden julkisen televisiokanavan henkilöstö. Kaikkiaan julkisia kanavia oli kolme. Tämä mahdollisti moniarvoisuuden johonkin mittaasti, mutta ei taatusti varmistanut ammatillisen ohjelmatoiminnan riippumattomuutta. Mediaviestinnän osittainen kytkös poliittisen järjestelmän ytimen liekanaruun tuotti yhtenä seurauksenaan sen, että julkista yleisradiotoimintaa alkoi hallita eräänlainen paternalismi ikään kuin kypsymättömät kansalaiset olivat ylhäältä annostellun poliittisen valistuksen tarpeessa (Padovani 2005).

Tällaiseen puutteelliseen irtautumiseen verrattuna mediajärjestelmän jo saavuttaman riippumattomuuden tilapäinen rajoittaminen tuntuu pienemmältä pahalta. Silti sillä voi toisinaan olla jopa rankempia vaikutuksia. Osuva tuore esimerkki on Valkoisen talon hämmästyttävän onnistunut viestinnän hallinta, jonka avulla se manipuloi Yhdysvaltain yleisöä vuonna 2003 ennen Irakin valtausta ja sen jälkeen. Tämä tapaus ei nosta esiin niinkään presidentin ovelaa siirtoa, jolla hän kehysti 9/11-tapausta ”terrorismin vastaisen sodan lähtölaukaukseksi” (Entman 2004). Näet tässä yhteydessä merkittävämpi ilmiö on vakavan vastakehystyksen täydellinen puuttuminen (Artz & Kamalipour 2005). Vastuullisen lehdistön olisi pitänyt tarjota populaareille viestimille luotettavampia uutisia ja vaihtoehtoisia tulkintoja niitä viestintien välisiä kanavia pitkin, joissa agenda eli päiväjärjestys luodaan.

Viestinten ja erityiseturhmiin läheisyys on näkymättömämpää, vaikkakin tavallisempaa ja ”normaalimpaa” kuin viestinten tilapäinen joutuminen politiikan kynsiin. Jos vaikkapa ympäristö- tai sairausvakuutuspolitiikka haittaa jättiyritysten keskeisiä etuja, käy selväksi, että keskitetyt pyrkimykset kääntää taloudellinen valta poliittiseksi vaikuttavuudeksi tuottavat hyvinkin tulosta. Tässä yhteydessä kannattaa mainita myös tiedeyhteisöjen (kuten Chicagon koulukunnan) välillinen vaikutus. Toimituksellista riippumattomuutta vaurioittaa erityistapauksissa se, että mediaimperiumin yksityisomistajiin tarttuu poliittista kunnianhimoa ja että he käyttävät omaisuuteensa perustuvaa taloudellista valtaa hankkiakseen poliittista vaikuttavuutta.

Muiden yksityisyritysten tavoin yksityinen televisio ja painoviestintä ovat taloudellisia yrityksiä. Niiden omistajat voivat kuitenkin kangeta taloudellisella iskuvoimallaan viestimet *välittömästi* julkisuuteen vaikuttavaksi ja poliittikkaa painostavaksi voimaksi. Rupert Murdochin ja Ted Turnerin tapaisten mediaporhojen ohella Silvio Berlusconi on erityisen pahamaineinen. Hän sovelsi aluksi juuri kuvattuja laillisia mahdollisuuksia oman poliittisen uransa edistämiseen. Saatuaan hallinnon ohjat käsiinsä hän käytti mediaimperiumiaan tukeakseen epäilyttävää lainsäädäntöä, jolla hän pyrki lujitta-

maan omaa taloudellista asemaansa ja poliittista kannatustaan. Berlusconin onnistui jopa muuttaa maansa mediakulttuuria. Sen painopiste siirtyi poliittisesta kasvatuksesta markkinoinnin ja epäpoliittisen viihteen alueelle: siitä tuli ”sekoitus teatteri- ja televisioelokuvaa, tietokilpailuja ja lavaviihdettä, piirrettyjä filmejä ja urheilua, jossa jalkapallo on kuningasasemassa” (Ginsborg 2004).

Toinen ehto koskee palautekytkentää itsesääntelevän mediajärjestelmän ja vastaamaan valmiin kansalaisyhteiskunnan välillä. Poliittinen julkisuus tarvitsee yhteiskunnallisia ongelmia julkituovien ja eliittidiskursseissa jäsenettyihin asioihin vastaavien kansalaisten panosta. Tällaisten palautekanavien järjestelmällinen puute johtuu kahdesta pääsyystä. Ensinnäkin pääsy mediaan on vinoutunutta ja osallistuminen mediaviestintään epätasapuolista yhteiskunnallisesta riistosta ja kulttuurisesta syrjinnästä johtuen. Toiseksi markkinavoimien tunkeutuminen julkisuuteen on johtanut kansalaisyhteiskunnan omalaatuiseen halvaantumiseen.

Mitä tulee mediavälitteisen viestinnän pääsyyn ja osallistumiseen, on sosiologinen itsestäänselvyys, että kiinnostus julkisiin asioihin ja poliittisten viestinten käyttö riippuvat selvänpuoleisesti yhteiskunnallisesta asemasta ja kulttuuritaustasta (Delli Carpini 2004, 404; Verba et al 1995). Tämän tietoaiksen voi tulkita osoittavan, että poliittisen julkisuuden funktionaalinen irtautuminen kansalaisyhteiskunnan luokkarakenteesta on jäänyt puolitiehen. Parin viime vuosikymmenen aikana sidos asiat etukäteen määränneisiin yhteiskunnallisiin ja kulttuuriin lähtökohtiin on kuitenkin ollut höltymään päin (Dalton 2006, 172, 150, 219). Siirtyminen kohti ”asiaäänestämistä” paljastaa julkisen keskustelun kasvaneen vaikutuksen äänestystapaan ja yleisemmin ”asiajulkisojen” syntyyn. Kun yhä suurempi määrä ihmisiä näyttää kiinnostuvan yhä laajemmasta määrästä asioita, asiajulkisojen risteytyminen voi jopa toimia sirpaloitumiskehityksen vastavoimana (Dalton 2006, 121, 206).

Vaikka yhä useammat kansalaiset seuraavat massaviestinnän virtoja, tuoreiden tutkimusten vertailu johtaa kaksijakoiseen, ellei suorastaan synkähköön johtopäätökseen massaviestinnän vaikutuksesta kansalaisten poliittiseen osallistumiseen (Delli Carpini 2004). Monet Yhdysvalloissa saadut tulokset tukevat olettamusta ”videopahoinvoinnista”, jonka mukaan runsaasti sähköisiä viestimiä seuraavat ja niitä tärkeitä tietolähteinä pitävät ihmiset eivät juurikaan luota politiikkaan ja ovat tästä syystä taipuvaisia asennoitumaan siihen kyynisesti (Lee 2005, 421). Toisaalta jos radion ja tv:n käyttö ruokkii voimattomuuden, apatian ja välinpitämättömyyden tunteita, selitystä ei pidä etsiä kansalaisyhteiskunnan halvaustilasta vaan taantuvan poliittisen viestinnän itsensä sisällöstä ja muodoista. Mainitsemani tietoaiksen viittaa siihen, että juuri mediaviestinnän *toimintatapa* myötävaikuttaa riippumattomana tekijänä kansalaisten epämääräiseen vieraantumiseen politiikasta (Boggs 1997).

Mitä tulee markkinavoimien tunkeutumiseen julkisuuteen, on tässä kohdin miellesäni politiikan uudelleenmäärittely markkinakäsittein. Asian kannalta kuvaava esimerkki on itsenäisen taiteen ja riippumattoman poliittisen lehdistön nousu 1700-luvun lopulta lähtien, koska se osoittaa, että älyllisen tuotannon kaupallisen järjestelyn ja levityksen ei tarvitse väistämättä johtaa sisällön ja vastaanottotapojen tavaroitumiseen. Toisaalta sijoittajien hinku yhä korkeampiin tuottoihin pakottaa markkinatalouden funktionaaliset välttämättömyydet sanomien tuotannon ja esillepanon ”sisäiseksi logiikaksi”. Tämä puolestaan johtaa siihen, että yksi viestintäkäsité korvautuu väivihkaa toisella: poliittiset keskustelukysymykset suodattuvat ja sulautuvat viihteen muotoihin ja sisältöihin. Henkilöimisen ohella kansalaisyksityisyyttä ja

politiikan vastaista mielialaa edistävät tapahtumien dramatisointi, mutkikkaiden asioiden yksinkertaistaminen ja räikeä vastakkainasettelu ristiriita-asioissa.

Vaalipolitiikan ehdokaskeskeisyyttä selittää ehdokasmielikuvien kasvava arvo. Daltonin mukaan ”ehdokasmielikuvia voidaan pitää tavaroina, joita mielikuvaehostajat paketoivat. He liikuttelevat yleisöä korostamalla äänestäjiin vetoavia piirteitä” (Dalton 2006, 215). Kehitys kohti ehdokasperustaista äänestämistä liikkuu käsi kädessä asiaperustaista äänestämistä kohti kulkevan kehityksen kanssa. Vielä se ei kuitenkaan ole hallitsevassa asemassa. Poliitiikan henkilöitymistä tukee ohjelmien tavaroituminen. Tienraivaajia tällä kentällä ovat laajan mainonnan raamittamien talouslaskelmien pohjalta toimivat yksityiset radio- ja tv-asetat. Vaikka ohjelmarakenne julkisen palvelun yleisradioyhtiöillä onkin yhä erilainen, ne ovat liukumassa kohti yksityiskilpailijoidensa mallin omaksumista tai omaksumaisillaan sen (Jarren & Donges 2006). Joidenkin kirjoittajien mielestä se poliittinen journalismi, johon olemme tottuneet, on poistumassa käytöstä. Sen menetyksellä riistäisi tukipilarin pohtivasti keskustelevan politiikan alta.

Päätelmät

Nämä muutamat esimerkit kuvaavat, kuinka pohtivasti keskustelevan politiikan viestintämallia voi hyödyntää empiiristen löydösten tulokinnassa. Malli kohdistaa huomion nimenomaisesti sellaisiin muuttujiin, jotka selittävät epäonnistumista niin itseään tekevän mediajärjestelmän ylläpidossa kuin toimivan palautejärjestelmän luomisessa julkisuuden ja kansalaisyhteiskunnan välille.

*Käännös: Veikko Pietilä
(Käännöksen tarkastanut Risto Suikkanen)*

Viitteet

- 1 Tämä artikkeli perustuu kirjoittajan plenary-luontoon, joka on esitetty 20. kesäkuuta 2006 International Communication Associationin 56. vuotuisessa konferenssissa, Saksan Dresdenissä. Suomennos perustuu englanninkieliseen alkuperäisartikkeliin ”Political communication in media society: Does democracy still enjoy an epistemic dimension? The impact of normative theory on empirical research”, *Communication Theory* (2006)16: 4, 411–426. Suomennos julkaistaan kustantajan luvalla.
- 2 Transsendentaalisuudesta riisuttua käsitystä järjestä, jonka sisältö on ruumiillistunut sosiaalisiin käytäntöihin, ei pidä sekoittaa John Rawlsin luomaan vastakkainasetteluun ideaalisen ja ei-ideaalisen teorian välillä (vrt. Neblo 2005).
- 3 Tässä yhteydessä voinee esittää muutaman huomion internetistä. Tuomalla keskustelullisia aineksia sähköiseen viestintään se tasapainottaa yleisradiotoiminnan persoonattomasta ja yksisuuntaisesta luonteesta johtuvia ulkoisia puutteita. Tietokonevälitteinen viestintä verkossa voi kuitenkin vaatia itselleen kiistattomia *demokraattisia* ansioita vain erityisoloissa: se voi horjuttaa autoritaaristen hallitusten julkista mielipidettä valvovaa ja tukahduttavaa sensuuria. Sen sijaan liberaalin hallintotavan yhteydessä verkkokeskustelijoiden väitellyt johtavat pikemminkin massayleisöjen sirpaloitumiseen isoksi joukoksi toisistaan eristyneitä asiasjulkisoja. Miljoonien keskustelutilojen sikiäminen ympäri maailmaa on omiaan vaarantamaan poliittista viestintää vakiintuneissa julkisuuspiireissä, kun keskusteluryhmät ryvästyvät painoviestintän – kuten kansallisten julkisuuksien pilareina toimivien sanoma- ja aikakauslehtien – polttopistekohtien [focal points] ympärille. (Huvittava osoitus verkkoviestintän tällaisen loismaisen roolin kriittisestä tehtävästä on 2088,00 euron lasku, jonka *Bildblog.de* verkkosivustosta vastaava lähetti äskettäin sivuston ”palveluksista” *Bild.T-Online*n johtajalle: blogikirjoittajat väittivät kohentaneensa *Bildzeitungin* toimittajakunnan työtä hyödyllisellä arvostelulla ja oikaisuilla, [vrt. ”Rechtung für Bild.de” 2006, 959].)
- 4 Seuraan pääpiirteissään Petersin (1994; 2001) esittämää analyysia.

Kirjallisuus

- Arrow, Kenneth (1963). *Social choice and individual values*. New Have: Yale University Press.
- Teoksessa Artz, Lee & Kamalipour, Yahya. R. (toim.) (2005). *Bringing 'em on: Media and politics in the Iraq War*. New york: Rowman & Littlefield.
- Bellah, Robert N. (1975). *The broken covenant: American civil religion in time of trial*. New York: Free Press.
- Boggs, Carl (1997). The great retreat: Decline of the public sphere in late twentieth-century America. *Theory and Society* 26: 5, 741–780.
- Bohman, James (1996). *Public deliberation*. Cambridge, MA: Massachusetts Institute for Technology Press.
- Bohman, James & Rehg, William (toim.) (1997). *Deliberative democracy*. Cambridge, MA: Massachusetts Institute for Technology Press.
- Callaghan, Karen & Schnell, Frauke (2005). *Framing American politics*. Pittsburgh, PA: University of Pittsburgh Press.
- Dalton, Russel J. (2006). *Citizen politics*. Washington, DC: CQ Press, A Division of Congressional Quarterly.
- Delli Carpini, Michael X. (2004). Mediating democratic engagement: The impact of communications on citizens' involvement in political and civic life. Teoksessa Lee Kaid, Lynda (toim.). *Handbook of political communication research*. London: LEA, 395–434.
- Druckman, James N. (2004). Political preference formation. *American Political Science Review* 98: 4, 671–686.
- Entman, Robert M. (2004). *Projections of power*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Fishkin, James S. (1995). *The voice of the people: Public opinion and democracy*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Fishkin, James S., & Luskin, Robert C. (2005). Experimenting with a democratic ideal: Deliberative polling and public opinion. *Acta Politica* 40: 3, 284–298.
- Friedman, Jeffrey (2003). Public opinion: Bringing the media back in. *Critical Review* 15: 3–4, 239–260.
- Gerhards, Jürgen (1993). *Neue Konfliktlinien in der Mobilisierung öffentlicher Meinung*. Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Ginsborg, Paul (2004). *Silvio Berlusconi: Television, power and patrimony*. London: Verso.
- Habermas, Jürgen (1998). Three normative models of democracy. Teoksessa Habermas, Jürgen. *The inclusion of the other*. Cambridge, MA: Massachusetts Institute for Technology Press, 239–252.
- Habermas, Jürgen (2005). Concluding comments on empirical approaches to deliberative politics. *Acta Politica* 40: 3, 384–392.
- Heath, Joseph (2001). *Communicative action and rational choice*. Cambridge, MA: Massachusetts Institute for Technology.
- Jarren, Otfried, & Donges, Patrick. (2006). *Politische Kommunikation in der Mediengesellschaft*. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.
- Johnson, James (1993). Is talk really cheap? Prompting conversation between critical theory and rational choice. *American Political Review* 87: 1, 74–86.
- Johnston Conover, Pamela & Searing, Donald D. (2005). Studying “everyday talk” in the deliberative system. *Acta Politica* 40: 3, 269–283.
- Lee, Tien-Tsung (2005). Media effects on political disengagement revisited. *Journalism and Mass Communication Quarterly* 82: 2, 416–433.
- Neblo, Michael (2005). Thinking through democracy, between the theory and practice of deliberative politics. *Acta Politica* 40: 2, 169–181.
- Neblo, Michael (tulossa). Change for the better? Linking the mechanisms of deliberative opinion change to normative theory. Teoksessa *Common voices: The problems and promise of a deliberative democracy*.
- Padovani, Cinzia (2005). *A fatal attraction: Public television and politics in Italy*. New York: Rowman & Littlefield.
- Peters, Bernhard (2001). Deliberative Öffentlichkeit. Teoksessa Wingert, Lutz & Günther, Klaus (toim.). *Die Öffentlichkeit der Vernunft und die Vernunft der Öffentlichkeit, Festschrift für Jürgen Habermas*. Frankfurt/Main: Suhrkamp Verlag, 655–677.

- Peters, Bernhard (2005). Public discourse, identity, and the problem of democratic legitimacy. Teoksessa Erikson, Erik O. (toim.). *Making the European polity*. London: Routledge, 84–123.
- Putnam, Robert D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Shuster.
- Rechnung für Bild.de (2006, huhtikuu 29). *Der Spiegel*, s. 95.
- Somin, Ilya (1998). Voter ignorance and the democratic ideal. *Critical Review* 12: 4, 413–458.
- Steiner, Jürg; Bächtiger, André; Spörndli, Markus & Steenbergen, Marco R. (2004). *Deliberative politics in action*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Thompson, John B. (1995). *The media and modernity*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Van den Daele, W. (1994). Technikfolgenabschätzung als politisches Argument. Teoksessa *Veröffentlichung der Abteilung Normbildung und Umwelt Vol. 1*. Berlin, Germany: Wissenschaftszentrum, s. 58.
- Van den Daele, Wolfgang (1996). Objektives Wissen als politische Ressource: Experten und Gegenexperten im Diskurs. Teoksessa Van den Daele, Wolfgang & Neidhard, Friedhelm (toim.). *Kommunikation und Entscheidung*. Berlin: WZB Yearbook, Rainer Bohn Verlag, 297–326.
- Van den Daele, Wolfgang & Neidhardt, Friedhelm (1996). Regierung durch Diskussion: Über Versuche, mit Argumenten Politik zu machen. Teoksessa van den Daele, Wolfgang & Neidhardt, Friedhelm (toim.). *Kommunikation und Entscheidung*. Berlin: WZB Yearbook, Rainer Bohn Verlag, 9–50.
- Verba, Sidney; Schlozman, Kay Lehman & Bradey, Henry (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Weinshall, Matthew (2003). Means, ends, and public ignorance in Habermas' theory of democracy. *Critical Review* 15: 1–2, 23–58.
- Weisbrod, Berndt (2003). Öffentlichkeit als politischer Prozess. Dimensionen der politischen Medialisierung in der Geschichte der Bundesrepublik. Teoksessa Weisbrod, Berndt (toim.). *Die Politik der Öffentlichkeit—die Öffentlichkeit der Politik*. Göttingen: Wallstein Verlag, 11–28.
- World Business Council for Sustainable Development and Science Center Berlin (toim.). (2003). *Intellectual property rights in biotechnology and healthcare*. Berlin: WZB.